

Financiële drempels op weg naar meer participatie

- EINDRAPPORT -

Auteurs

Midas Dutij, MSc MA
Drs. Luuk Mallee

Amsterdam, 12 december 2017
Publicatienr. 17152

© 2017 Regioplan, in opdracht van Ieder(in), Mind en Patiëntenfederatie Nederland

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan. Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	1
2 Uitgangssituatie: inkomen uit uitkering	4
2.1 Participatiewet	4
2.2 Wajong	5
3 Op weg naar meer participeren	7
4 Huurtoeslag, zorgtoeslag en eigen bijdragen	12
4.1 Huurtoeslag	12
4.2 Zorgtoeslag	13
4.3 Eigen bijdragen Wmo en Wlz	13
5 Casussen: samenwonen vanuit een uitkering	16
6 Casussen: aan het werk vanuit een uitkering	20
7 Casussen: Carrières werkende jongeren	23
8 Casus: verzelfstandiging woonsituatie	25
9 Conclusies	27
Bijlage – Hoogte Wettelijk Minimum Loon	29

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Inleiding

1

1 Inleiding

Ieder(in), Mind en Patiëntenfederatie Nederland hebben RegioPlan Beleidsonderzoek gevraagd een onderzoek uit te voeren dat inzicht biedt in de financiële consequenties van transities, die mensen met een beperking maken op weg naar meer maatschappelijke participatie. Het onderzoek moet Ieder(in), Mind en Patiëntenfederatie Nederland input geven voor de begrotingsbehandelingen in de Tweede Kamer, in november 2017.

Het onderzoek richt zich op drie hoofdvragen:

1. Welke financiële prikkels komen mensen met een beperking tegen die hun participatie (werk en wonen) belemmeren?
2. Met welke eigen bijdragen en andere betalingen krijgen verschillende groepen mensen met een beperking te maken?
3. Hoeveel mensen hebben bij benadering te maken met de onderzochte transities?

Het onderzoek gaat alleen over jongeren vanaf 23 jaar. Hierdoor hebben de jongeren die in dit onderzoek besproken worden, niet te maken met het minimum jeugdloon of uitkeringen die daaraan zijn gerelateerd.

Verder is gekozen om naar de volgende transities te kijken:

1. Van de nWajong (2010-2014) naar een reguliere baan.
2. Vanuit de Participatiewet naar een reguliere baan.
3. Van thuis wonen bij de ouders naar zelfstandig wonen.
4. Van zelfstandig wonen naar samenwonen.
5. Van beschermd wonen naar zelfstandig wonen.

Dit rapport is tot stand gekomen op basis van deskresearch (literatuur en websites). Om te kijken naar de inkomenseffecten die in de casussen worden berekend, is gebruikgemaakt van openbare bronnen zoals CBS Statline, de CAK Rekenhulp¹ en de Proefberekening Toeslagen van de Belastingdienst.² Daarnaast is er voor het doorrekenen van bruto naar netto-inkomens gebruikgemaakt van de Salarischeck op Loonwijzer.nl.³ Op basis van deze (online) rekenmodules zijn steeds verschillende scenario's doorgekend.

Van belang is om te verwijzen naar een brief van staatssecretaris Klijnsma (SZW) aan de Tweede Kamer op de Kamervragen van het lid van Dijk (SP) over 'werken bij de Wajong loont niet'⁴ en naar het regeerakkoord dat tijdens de looptijd van dit onderzoek is verschenen, waarin een nieuwe systematiek voor eigen bijdragen wordt voorgesteld.

Toelichting berekening 'bestedbaar inkomen'

Er zijn meerdere manieren denkbaar waarop het 'bestedbaar inkomen' kan worden berekend. Keuzes die worden gemaakt ten aanzien van de kosten die worden meegewogen in de berekening zijn van grote invloed op het uiteindelijke inkomensplaatje. In dit onderzoek zijn er specifieke kosten wel en andere juist niet meegenomen. Het afwegingskader daarvoor is tot stand gekomen na overweging van de generaliseerbaarheid van de situaties die zijn doorgerekend. In dit onderzoek wordt gewerkt met hypothetische situaties en niet aan de hand van reële, maar individuele huishoudboekjes. Er mogen met het oog op de algemene geldigheid niet te veel (en/of variabele) kosten worden meegewogen, omdat er dan een te specifiek beeld ontstaat dat maar voor weinig mensen geldig is. Ook hebben de berekeningen een specifiek doel om de effecten van transities in situaties te berekenen en niet om één enkele situatie op zichzelf in zijn volledigheid inzichtelijk te maken. Om die reden is er voor gekozen om woonlasten wel door te rekenen, omdat deze relevant zijn voor een transitie, maar de zorgpremie niet omdat deze waarschijnlijk niet zal veranderen als gevolg van de transitie.

¹ <https://www.hetcak.nl/zelf-regelen/eigen-bijdrage-rekenhulp>

² <https://www.belastingdienst.nl/rekenhulpen/toeslagen/>

³ <https://loonwijzer.nl/home/salaris/brutonetto>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/10/06/beantwoording-kamervragen-over-bijverdiene-wajong>

Wij nemen in de casussen in de hoofdstukken 5 t/m 8 voor de berekening van het besteedbaar inkomen de volgende inkomsten en uitgaven mee: de uitkering, inkomsten uit arbeid, de zorg- en huurtoeslag, de huur en de eigen bijdrage Wmo en Wlz.

Dit impliceert dat we andere lasten, waarmee mensen met een beperking te maken hebben, niet meenemen in de berekening van het besteedbaar inkomen. Enerzijds gaat dit om kosten waar iedereen mee te maken heeft (verzekeringspremies, gas, water, licht, tv, telefoon, internet, etc.) en anderzijds om extra kosten voor mensen met een beperking (het eigen risico ziektekostenverzekering dat mensen met een beperking doorgaans volledig moeten betalen en premies voor aanvullende ziektekostenverzekeringen).

Voor inzicht in de effecten van dergelijke kosten op reële huishoudboekjes zie rapport: *Nibud (2016) Zorguitgaven van chronisch zieken en mensen met een beperking in 2011 en 2016 vergeleken*.

Uitgangssituatie: inkomen uit uitkering

2

2 Uitgangssituatie: inkomen uit uitkering

Dit hoofdstuk bestaat uit twee delen: de eerste paragraaf gaat over de Participatiewet en de tweede paragraaf gaat over de Wajong. In beide paragrafen geven we een globaal beeld van de omvang van de groep jongeren die gebruikmaakt van de uitkering en gaan we in op de hoogte van de uitkering. In het rapport geven we het inkomen vaak weer als een percentage van het Wettelijk Minimum Loon (WML). In bijlage 1 is een tabel opgenomen waarin verschillende percentages van het WML zijn vertaald in bruto jaarinkomen in euro's.

2.1 Participatiewet

Het belang van de Participatiewet voor jonggehandicapten zal de komende jaren groeien. Tot 2015 stroomden jonggehandicapten met arbeidsvermogen de Wajong in. Het ging om jaarlijks ongeveer 14.000 jonggehandicapten met arbeidsvermogen die instroomden in de Wajong. Vanaf 2015 kan de nieuwe instroom jonggehandicapten geen gebruik meer maken van de Wajong en kunnen zij aanspraak maken op de Participatiewet. Dit betekent dat de komende jaren tienduizenden jonggehandicapten onder de Participatiewet gaan vallen.

Tabel 2.1 geeft een beeld van de omvang van de groep jongeren onder 27 jaar in de Participatiewet. Het ging in 2015 om ruim 44.000 jongeren waarvan een kwart nog bij zijn/haar ouders woonde en driekwart zelfstandig woonde. Hoeveel jongeren met een bijstandsuitkering samenwonen is niet bekend. Van het totale bijstandspopulatie is dit veertien procent. Het aandeel jongeren dat samenwoont zal waarschijnlijk lager zijn. Het gaat dus maximaal om enkele duizenden jongeren. Uit de tabel blijkt tot slot dat één op de zes jongeren (17%) met een bijstandsuitkering jaarlijks aan het werk gaat.

Tabel 2.1 Aantal jongeren in Participatiewet 15-27 jaar

Groep	Aantal	Bron
Aantal jongeren in P-wet	44.150	Statline, 2015
Waarvan wonend bij ouders	11.940	Statline, 2015
Waarvan zelfstandig	32.220	Statline, 2015
Waarvan samenwonend/gehuwd		14% van totale bijstandsbestand; Divosa: De bijstand: volume, in- en uitstroom en samenstelling
Aantal jongeren vanuit P-wet jaarlijks aan het werk	±7.500	17% van P-wet-jongeren 15-25 jaar vindt baan in 2013

In tabel 2.2 is de uitkeringshoogte opgenomen voor mensen met een bijstandsuitkering. Alleenstaanden ontvangen een uitkering ter hoogte van 70% WML, samenwonenden van 100% WML en jongeren die bij hun beide ouders wonen 43,3% WML.

Tabel 2.2 Uitkeringshoogte Participatiewet vanaf 21 jaar 1/1/2017

Groep	Netto-uitkering per maand*	
Alleenstaand	€ 982,79	
Samenwonend/gehuwd	€ 1.403,98	
In inrichting, alleenstaand	€ 311,17	
In inrichting, samenwonend	€ 484,00	
Inwonend bij 2 ouders	€ 608,35	Bijstandsnorm: 43,33%
Inwonend bij 1 ouder	€ 701,99	Bijstandsnorm: 50%

* Het betreft nettobedragen, per maand, incl. vakantiegeld.

2.2 Wajong

We onderzoeken in dit rapport alleen personen die gebruikmaken van de nWajong. Het gaat om personen die in de periode 2010-2014 instroomden in de Wajong. Voor meer zicht op de financiële gevolgen van de transitie vanuit de oude Wajong naar werk, verwijzen we naar het rapport *Werk moet lonen. Onderzoek onder Wajongers naar financiële baten bij werk.*⁵

Uit tabel 2.3 blijkt dat er eind 2015 67.000 personen onder de nWajong vielen. Van deze groep vielen 52.000 personen onder de werkregeling; dit betekent dat UWV heeft vastgesteld dat zij in principe, nu of op termijn, in staat zijn om te werken. Per jaar gaan 7.700 personen vanuit de nieuwe en oude Wajong aan het werk.

Tabel 2.3 Aantal Wajongers in de nWajong 2010-2014

Groep	Aantal	Bron/opmerkingen
Aantal nWajongers	67.000 (eind 2015)	Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2016, p. 9
Aantal nWajongers in werkregeling	52.000 (eind 2015)	Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2016, p. 10 (78%)
Aantal Wajongers jaarlijks naar werk	7.700	Bron: UWV Jaarverslag 2016: aan het werk geholpen in 2016

In tabel 2.4 is de uitkeringshoogte opgenomen voor mensen met een Wajonguitkering. Momenteel is de hoogte van de Wajonguitkering 75% WML (€ 1.046,20 netto per maand). Vanaf volgend jaar zal de Wajonguitkering voor Wajongers voor wie UWV heeft vastgesteld dat zij arbeidsmogelijkheden hebben, verlaagd naar 70% WML (€ 975,24 netto per maand). Dit zijn onder meer de hierboven genoemde 52.000 nWajongers in de werkregeling.

Tabel 2.4 Uitkeringshoogte Wajongers met arbeidsvermogen, vanaf 2018

Basis	Nettobedrag*
70% WML	975,24

* Het betreft nettobedragen, per maand.

Ongeveer de helft van de werkende Wajongers werkt in de Wsw. Voor de Wsw geldt een cao; Wajongers met een Wsw-dienstverband verdienen daarom minimaal het WML. De andere helft van de werkende Wajongers werken bij een reguliere werkgever. In tabel 2.5 is opgenomen wat het salaris is van deze Wajongers. Het gaat om een groep van 32.400 Wajongers (oude en nieuwe Wajong). Uit de tabel blijkt dat bijna de helft van deze Wajongers minder dan de helft van het WML verdienen. Dit komt deels doordat zij parttime werken en deels omdat zij met loondispensatie werken. Bij loondispensatie mag de werkgever een salaris uitbetalen van minder dan het WML (per uur). De hoogte van het salaris is dan gelijk aan de loonwaarde die op de werkvloer is vastgesteld. Ongeveer een kwart van de Wajongers die bij een reguliere werkgever werkt, verdient tussen 50 en 100% van het WML en een even grote groep verdient meer dan het WML.

Tabel 2.5 Salaris van Wajongers die bij reguliere werkgever werken (n=32.400)

Groep	Percentage	Omvang (afgerond)
Werkende Wajongers salaris < 20% WML	15%	4.900
Werkende Wajongers salaris 20-50% WML	30%	9.700
Werkende Wajongers salaris 50-75% WML	18%	5.800
Werkende Wajongers salaris 75-100% WML	11%	3.600
Werkende Wajongers salaris >100% WML	27%	8.700

Bron: UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2016, p. 16-17

⁵ Brukman, drs. M., drs. M. Groenewoud, drs. L. Mallee, drs. N. van den Berg, drs. S. Wajer (februari 2008). *Werk moet lonen. Onderzoek onder Wajong'ers naar financiële baten bij werk.* Utrecht: CG-Raad.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Op weg naar meer participeren

3

3 Op weg naar meer participeren

In dit hoofdstuk beschrijven we de globale inkomensgevolgen van transities, die jongeren kunnen maken vanuit de nWajong of Participatiewet naar een betaalde baan of naar zelfstandiger wonen.

Transitie 1: Vanuit de nWajong naar een reguliere baan⁶

In de nieuwe Wajong (instroomjaren 2010-2014)⁷ worden inkomsten tot twintig procent van het minimumloon geheel verrekend met de uitkering. Hogere inkomsten worden in de nieuwe Wajong voor de helft vrijgelaten tot maximaal het WML-niveau. Dit betekent dat een nWajonger, die gaat werken en daarmee een salaris verdient van minder dan 20% WML, er niets op vooruit gaat. Het salaris wordt volledig verrekend met de uitkering. Deze situatie kan voorkomen wanneer de nWajonger enkele uren tot maximaal een dag per week gaat werken.

In tabel 3.1 zijn de globale inkomensgevolgen van enkele transities weergegeven:

- Wanneer een nWajonger gaat werken voor 50% WML (uit tabel 2.5 blijkt dat dit vaak voorkomt) komt hij/zij uit op een inkomen van 85% WML en gaat er daarmee 15% WML op vooruit. De eerste 20% wordt volledig verrekend en van de overige 30% salaris mag de nWajonger de helft behouden (15% WML).
- Wanneer een nWajonger gaat werken voor 70% WML komt hij/zij uit op een inkomen van 95% WML en gaat er 25% op vooruit. Ook hier geldt: de eerste 20% wordt volledig verrekend en van de overige 50% salaris mag de nWajonger de helft behouden (25% WML).
- Omdat vanuit de nWajonguitkering wordt aangevuld tot maximaal 100% WML, komen nWajongers die tussen 80% en 100% WML-salaris uit werk gaan verdienen, allen op een totaal inkomen van 100% WML. Zij gaan er dus 30% WML op vooruit; het maakt voor het inkomen dus niet uit of een nWajonger 80, 90 of 100% WML gaat verdienen.

Tabel 3.1 Vooruitgang in bruto-inkomen vanuit nWajonguitkering

Salaris uit werk	Inkomen (salaris + uitkering)	Vooruitgang
50% WML	85% WML	+15% WML
70% WML	95% WML	+25% WML
80% WML	100% WML	+30% WML
90%WML	100%WML	+30%WML
100%WML	100%WML	+30%WML
110% WML	110% WML	+40% WML

-In deze tabel gaan we uit van een Wajonguitkering van 70% WML

-Het gaat om de nWajong (2010-2014), in de nieuwe situatie vanaf 2018.

We kunnen concluderen dat de nWajong een goede systematiek kent wat betreft bijverdienen met een uitkering: werken loont voor iedereen behalve bij kleine baantjes met een salaris van 20% WML of minder.

Belangrijk om nogmaals te benoemen: voor de oude Wajong (instroom voor 2010) geldt een geheel andere systematiek voor het verrekenen van de uitkering met salaris uit werk.

Transitie 2: Participatiewet naar reguliere baan

In de Participatiewet (artikel 31 lid 2, onderdeel n) kan het salaris uit werk voor 25% worden vrijgelaten, met een maximum van € 200,- per maand. Deze vrijlating geldt voor maximaal zes aangesloten maanden. Dit betekent dat mensen die vanuit de Participatiewet gaan werken, er maximaal € 200,- per maand op vooruit kunnen gaan voor een periode van zes maanden. Na dit halve jaar wordt de uitkering volledig verrekend met de inkomsten uit arbeid. Werk gaat vanaf dat moment pas lonen bij een salaris van minimaal 70% WML.

⁶ Let op: We gaan in dit rapport overall uit van de situatie die vanaf 2018 geldt met een Wajonguitkering van 70% WML voor Wajongers met arbeidsvermogen.

⁷ De nieuwe Wajong betreft de instroomjaren 2010 tot en met 2014 en kent een andere systematiek hoe inkomen uit arbeid verrekend wordt met de uitkering dan de oude Wajong (instroomjaren voor 2010).

Voor jongeren onder 27 jaar geldt deze vrijlatingsmogelijkheid niet. Voor hen wordt de uitkering altijd volledig verrekend met inkomen uit arbeid. Voor hen geldt dus dat werken pas loont bij een salaris van meer dan de hoogte van de uitkering. Voor jongeren die bij hun ouders wonen (en dus een lagere uitkering krijgen) is dit al bij een lager salaris dan jongeren die zelfstandig wonen.

Voor jongeren met een medische urenbeperking geldt een vrijlating van maximaal 15% van de inkomsten uit arbeid of € 124,- per maand. Aan deze vrijlating is geen maximum termijn verbonden. UWV moet vaststellen of de persoon een medische urenbeperking heeft.

De tabellen 3.2 tot en met 3.4 geven een beeld van de globale inkomenseffecten van de transitie van Participatiewet naar betaald werk. De tabellen gaan achtereenvolgens over alleenstaanden, samenwonenden en jongeren die bij hun ouders wonen, in de situatie dat er geen medische urenbeperking is vastgesteld.

Tabel 3.2 Vanuit Participatiewet naar werk (alleenstaanden)

Salaris uit werk	Inkomen (salaris + uitkering)	Vooruitgang
50% WML	70% WML	0
70-100% WML	70-100% WML	0-30% WML
110% WML	110% WML	40% WML

Alleenstaanden: uitkeringshoogte is 70% WML

Tabel 3.3 Vanuit Participatiewet naar werk (samenwonenden)

Salaris uit werk	Inkomen (salaris + uitkering)	Vooruitgang
50% WML	100% WML	0
70-100% WML	100% WML	0
110% WML	110% WML	10% WML

Samenwonenden: uitkeringshoogte is 100% WML

Tabel 3.4 Vanuit Participatiewet naar werk (inwonend bij 2 ouders)

Salaris uit werk	Inkomen (salaris + uitkering)	Vooruitgang
50% WML	50% WML	6,67% WML
70-100% WML	70-100% WML	26,67%-56,67% WML
110% WML	110% WML	66,67% WML

Inwonend bij twee ouders: uitkeringshoogte is 43,33% WML% (kostendelersnorm)

Uit tabel 3.2 blijkt dat werken voor alleenstaande jongeren in de Participatiewet niet loont zolang het inkomen uit arbeid minder is dan 70% WML. Boven dat salaris betekent elke verdiende euro ook een euro meer inkomen.

Voor samenwonenden in de Participatiewet loont werken niet bij een salaris onder 100% WML. Werken loont pas bij een salaris van 100% WML (tabel 3.3).

Jongeren die bij hun ouders wonen, krijgen een lagere uitkering van 43,3% WML. Daarom loont werken voor hen al vanaf dat bedrag. Werken loont niet bij een salaris onder 43,3% WML.

Loonkostensubsidie en loondispensatie

Jongeren die tot de doelgroep banenafpraak behoren, zijn door een arbeidsbeperking niet in staat om het WML (per uur) te verdienen. Als zij vanuit de Participatiewet gaan werken, heeft hun werkgever recht op loonkosten-subsidie. Dit zorgt ervoor dat deze jongeren altijd het WML per uur verdienen en dat zij pensioenrechten opbouwen en recht hebben op WW en WIA.

In het regeerakkoord is opgenomen dat deze loonkostensubsidie wordt vervangen door loondispensatie. De werkgever mag dan een salaris betalen onder het WML, waarbij de werknemer vanuit de uitkering een aanvulling ontvangt. Bij loondispensatie wordt geen pensioen opgebouwd en is ook geen recht op WW en WIA.

Dit geldt nu ook al voor Wajongers. Er is één belangrijk verschil: bij personen met een bijstandsuitkering wordt het gedispenseerde salaris aangevuld tot maximaal de bijstandsnorm, terwijl bij Wajongers de aanvulling tot maximaal 100% WML bijdraagt.

Dit betekent dat bijstandsgerechtigden uit de doelgroep banenafpraak er met werken vaak niet op vooruitgaan; werken zal voor hen niet lonen.⁸

Wat de precieze gevolgen zijn van deze maatregel kan pas vastgesteld worden, als deze volledig is uitgewerkt.

Transitie 3: Van thuiswonend bij ouders naar zelfstandig wonen

In de Wajong is de uitkeringshoogte onafhankelijk van de woonsituatie. Of de Wajonger bij zijn/haar ouders woont, zelfstandig woont of samenwoont, dit maakt niet uit voor de uitkeringshoogte. Transitie op woongebied hebben bij Wajongers daarom geen invloed op de uitkeringshoogte.

In de Participatiewet is dit anders geregeld. De bijstandsuitkering wordt volledig verrekend met het inkomen van de partner waarmee de bijstandsgerechtigde samenwoont. Inkomens van andere huisgenoten worden niet verrekend, wel geldt de lagere kostendelersnorm voor de bijstandsgerechtigde, namelijk 43,3% WML wanneer de jongere bij twee ouders inwoont en 50% WML wanneer de jongere bij één ouder inwoont (zie tabel 2.2).

In tabel 3.5 is het inkomenseffect van de transitie van thuis wonen naar zelfstandig wonen opgenomen. Doordat een persoon in de Participatiewet in de uitgangssituatie lagere uitkering ontvangt, gaat hij/zij er bij de stap naar zelfstandig wonen meer op vooruit dan een Wajonger. Echter de bijstandsuitkering is bij zelfstandig wonen lager dan de Wajonguitkering.

Tabel 3.5 Van thuiswonend naar zelfstandig wonen

Groep > 23 jaar	Uitkering thuiswonend	Uitkering zelfstandig wonen	Effect op inkomen
Participatiewet	608,35 (43,33% WML)	982,79 (70% WML)	+374,44 (+26,67% WML)
Wajong	975,24 (70% WML)	975,24 (70% WML)	0

Transitie 4: Van zelfstandig wonen naar samenwonen

De transitie van zelfstandig wonen naar samenwonen is voor iemand met een bijstandsuitkering (Participatiewet) veel ongunstiger dan voor iemand met een Wajonguitkering. De Wajonger mag zijn/haar gehele uitkering behouden, terwijl de uitkering van bijstandsgerechtigde volledig verrekend wordt met het inkomen van de partner, met 100% WML als bijstandsnorm voor samenwonenden. In tabel 3.6 zijn de inkomenseffecten opgenomen van samenwonen vanuit de Participatiewet en de Wajong.

⁸ Uit tabel 2.5 blijkt dat ongeveer 20.000 van de ruim 32.000 Wajongers die bij een reguliere werkgever werken, minder dan 70% WML verdienen. Dit is ongeveer 60% van die groep. Waarschijnlijk gaat dit ook op voor jonggehandicapten in de Participatiewet. Na vervanging van loonkostensubsidie voor loondispensatie, zal dus zo'n 60% van de jonggehandicapten in de Participatie wet werken helemaal niet lonen.

Tabel 3.6 Van zelfstandig wonen naar samenwonen

Jonggehandicapte ↓	Partner			
	Participatiewet (70%WML)	Wajong (70%WML)	Werkend (100%WML)	Werkend (130%WML)
Participatiewet (70%WML)	100%WML-> -40%WML	100%WML-> -40%WML	100%WML-> -70%WML	130%WML-> -70%WML
Wajong (70%WML)	100%WML-> -40%WML	140%WML-> 0	170%WML-> 0	200%WML-> 0

De eerste rij van tabel 3.6 gaat over personen met een bijstandsuitkering (Participatiewet) die gaan samenwonen en de tweede rij over Wajongers die gaan samenwonen.

Elke kolom staat voor een andere partner waarmee de bijstandsgerechtigde dan wel Wajonger gaat samenwonen, namelijk iemand met een bijstandsuitkering (Participatiewet), een Wajonger, een werkende partner met een salaris van 100% WML en een werkende partner met een salaris van 130% WML. In de cellen wordt eerst het gezamenlijke inkomen benoemd en achter de pijl het inkomenseffect van samenwonen:

- Twee personen met een bijstandsuitkering gaan er 40% WML op achteruit.
- Een bijstandsgerechtigde die gaat samenwonen met een Wajonger gaat er 40% WML op achteruit.
- Een bijstandsgerechtigde die gaat samenwonen met een werkende partner met een salaris van 100% of 130% WML gaat er 70% WML op achteruit; hij/zij raakt zijn/haar gehele bijstandsuitkering kwijt.
- Een Wajonger gaat er alleen op achteruit als hij/zij gaat samenwonen met een bijstandsgerechtigde; dit komt doordat de bijstandsuitkering wordt verrekend met de Wajonguitkering. In de andere gevallen dat een Wajonger gaat samenwonen, mogen beide partners hun inkomen behouden.

Transitie 5: Van intramuraal naar begeleid wonen

Verskillende vormen van verblijf en opvang vallen onder de Wmo, van kortdurende maatschappelijke opvang tot beschermd wonen in een instelling voor mensen met GGZ-problematiek. Tegelijkertijd is er bij zeer zware GGZ-problematiek met zeer lange duur de Zvw geldig. Met betrekking tot beschermd wonen waren er volgens de meest recente cijfers uit de Monitor Sociaal Domein eind 2016 in totaal 22.600 mensen met een dergelijke Wmo-voorziening. In onderstaande tabel staan de cijfers voor het aantal personen onder de dertig met een Wmo arrangement.

Tabel 3.7 Aantal cliënten < 30 per type Wmo voorziening in 2016

Type voorziening	Aantal cliënten
Ondersteuning thuis	31.080
Verblijf en opvang	8.470

Huurtoeslag, zorgtoeslag en eigen bijdragen

4

4 Huurtoeslag, zorgtoeslag en eigen bijdragen

In dit hoofdstuk leggen we in het kort uit hoe de systemen van huurtoeslagen, zorgtoeslagen en eigen bijdragen Wmo en Wlz in elkaar zitten.

4.1 Huurtoeslag

De huurtoeslag is een belangrijke inkomensaanvulling voor huishoudens met een inkomen onder de 110% WML. Dit gaat om ongeveer 1,5 miljoen huishoudens. De hoogte van de huurtoeslag is echter afhankelijk van de specifieke huishoudsituatie. De hoogte van de huurtoeslag wordt berekend op basis van de huur, het inkomen (en eventueel inkomen van een partner). Daarnaast geldt er een maximaal bruto-inkomen waarboven geen recht meer is op huurtoeslag. Dit is vanaf € 22.200,- ($\pm 110\%$ WML) voor alleenstaanden en € 30.150,- ($\pm 150\%$ WML) voor samenwonenden.

In de onderstaande tabel is te zien dat met name bij een inkomensverhoging van 80% WML naar 110% WML de huurtoeslag sterk afneemt naar nul.

Tabel 4.1 Huurtoeslag voor alleenstaanden van 23 jaar of ouder

Inkomen	Huurtoeslag per maand		
	Lage huur € 350,- p.m.	Gemiddelde huur € 492,- p.m.	Hoge huur € 710,- p.m.
70% WML	€ 127,-	€ 241,-	€ 354,-
75% WML	€ 127,-	€ 241,-	€ 354,-
80% WML	€ 113,-	€ 228,-	€ 340,-
90% WML	€ 59,-	€ 174,-	€ 286,-
100% WML	€ 0,-	€ 115,-	€ 227,-
110% WML	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-

Voor samenwonenden geldt dat bij een inkomensverhoging van 100% WML naar 150% WML de huurtoeslag sterk afneemt naar nul. Dit is een minder sterke daling dan bij alleenstaanden.

Tabel 4.2 Huurtoeslag voor samenwonenden van 23 jaar of ouder

Inkomen (incl. partner)	Huurtoeslag per maand		
	Lage huur € 350,- p.m.	Gemiddelde huur € 492,- p.m.	Hoge huur € 710,- p.m.
70% WML	€ 127,-	€ 241,-	€ 307,-
75% WML	€ 127,-	€ 241,-	€ 307,-
80% WML	€ 127,-	€ 241,-	€ 307,-
90% WML	€ 127,-	€ 241,-	€ 307,-
100% WML	€ 126,-	€ 241,-	€ 306,-
110% WML	€ 88,-	€ 202,-	€ 268,-
120% WML	€ 46,-	€ 160,-	€ 226,-
130% WML	€ 0,-	€ 115,-	€ 180,-
140% WML	€ 0,-	€ 66,-	€ 132,-
150% WML	€ 0,-	€ 0,-	€ 0,-

Er is in dit onderzoek gekozen om met drie verschillende huurbedragen te rekenen. Daarvoor geldt dat zij alle drie inclusief servicekosten en andere bijkomende kosten zijn. Er is uitgegaan van sociale huurwoningen: € 350,- is een laag huurbedrag, € 492,- is het gemiddelde huurbedrag⁹ en € 710,- is het maximale huurbedrag waarvoor nog toeslag kan worden ontvangen. Niet meegenomen is de landelijke spreiding van dergelijke huurbedragen. Ook is het belangrijk op te merken dat hierin niet de prijzen zijn meegewogen van de vrije sector huur, waardoor de huurbedragen gemiddeld aanzienlijk lager liggen.

⁹ <https://www.aedes.nl/feiten-en-cijfers/woning/hoe-ziet-de-gemiddelde-corporatiewoning-eruit/hoe-ziet-de-gemiddelde-corporatiewoning-eruit-jan-15.html>

Het Regeerakkoord over de huurtoeslag

Het nieuwe kabinet schrijft in het Regeerakkoord dat ten aanzien van de huurtoeslag: *“De huurtoeslag wordt in de toekomst over een langer inkomenstraject afgebouwd. De eigen bijdrage in de huurtoeslag wordt geïndexeerd met de huurverhoging. Daartoe wordt de zogeheten ‘Kan-bepaling’ in de huurtoeslag geschrapt. Daarnaast voeren we mogelijke vereenvoudigingen van de huurtoeslag door.”* (Regeerakkoord, Vertrouwen in de Toekomst (2017; p. 31)).

4.2 Zorgtoeslag

Een andere toeslag die men ontvangt is de zorgtoeslag. Deze toeslag is ook inkomensafhankelijk. Deze toeslag wordt berekend op basis van het inkomen (en het inkomen van een eventuele partner).¹⁰ De zorgtoeslag geldt voor alleenstaanden tot € 27.857,- per jaar en samenwonenden tot € 35.116,- per jaar. In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de huurtoeslag op basis van het minimumloon.

Tabel 4.3 Zorgtoeslag per maand

Inkomen (incl. partner)	Zorgtoeslag per maand	Achteruitgang vanuit uitkering
0-90% WML	€ 88,-	€ -0,-
100% WML	€ 86,-	€ -2,-
110% WML	€ 64,-	€ -22,-
120% WML	€ 41,-	€ -47,-
130% WML	€ 18,-	€ -70,-
140% WML	€ 0,-	€ -88,-

In de tabel is te zien dat tot 100% van het minimumloon iedereen een gelijk bedrag aan zorgtoeslag ontvangt. Tussen de 100 en 140% daalt deze tot € 0,- per maand.

Het Regeerakkoord over de zorgtoeslag

De zorgtoeslag wordt in het nieuwe Regeerakkoord ingezet om te compenseren voor hogere zorgpremies. Daarnaast is het kabinet voornemens dat: *“Het normpercentage in de zorgtoeslag voor meerpersoonshuishoudens wordt verlaagd met 0,45%-punt.”* (Regeerakkoord, Vertrouwen in de Toekomst (2017; p. 66)).

4.3 Eigen bijdragen Wmo en Wlz

Mensen met een beperking hebben vaak te maken met een eigen bijdragen voor het gebruik van Wmo- en Wlz-voorzieningen. De eigen bijdrage is een bedrag dat aan het Centraal Administratie Kantoor (CAK) moet worden betaald, wanneer er sprake is van het gebruik van een voorziening die valt onder de Wmo of Wlz. De reden dat het CAK deze bijdrage int is naast de praktische vaardigheid van deze organisatie, dat er ook wordt geprobeerd om op objectieve inkomensgronden en specifieke zorg- en of hulpgebruik tezamen te komen tot een bepaling van de eigen bijdrage. Daarvoor worden door verschillende betrokken partijen gegevens aan het CAK aangeleverd, zoals de zorgtarieven en productcodes door de gemeenten, de inkomensgegevens en huishoudsamenstelling door de belastingdienst en de feitelijk geleverde zorg in uren door de zorgaanbieders. Deze verschillende informatiestromen komen bij het CAK samen om de hoogte van de eigen bijdrage te bepalen.

De hoogte van de eigen bijdrage die wordt vastgesteld is van meerdere factoren afhankelijk. Ten eerste wordt er door het Rijk een maximale periodebijdrage vastgesteld. Dit is een maximaal bedrag dat per inkomensgroep en huishoudsituatie moet worden betaald. Het gaat hier echter om een maximum, waardoor er voor gemeenten zelf de ruimte blijft bestaan om onder dat maximum eigen beleid te maken ten aanzien van de doorbelasting van de zorg- en hulpgebruik naar de cliënt toe. Zo kan een ge-

¹⁰<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privetoelagen/zorgtoeslag/zorgtoeslag-2017/voorwaarden-2017/>

meente besluiten om een groter deel van de kosten zelf te betalen, of er kan door goede afspraken met contractpartijen te maken goedkopere zorg worden ingekocht. Dit zijn lokale accenten die de hoogte van de eigen bijdrage beïnvloeden.

Een groot deel van de hoogte van de eigen bijdrage is echter verklaarbaar vanuit de inkomens- en huishoudpositie van de zorgontvanger zelf. Dit bedrag staat verder los van andere toeslagen of kortingen die men al dan niet ontvangt. Voor cliënten die een PGB ontvangen voor hun voorziening kan er wel sprake zijn van een andere berekening, door onder andere de PGB-af trek.¹¹ De specifieke samenstelling van het huishouden en haar inkomens- en vermogenspositie maken tezamen een plaatje waarop de eigen bijdrage wordt gebaseerd.

Het CAK factureert vervolgens per vier weken. Dit is een termijn die niet volledig samenvalt met een maandfactuur, daarom zijn er in totaal dertien facturen per jaar. Voor de Wmo geldt dat er na een keukentafelgesprek met een Wmo-consulent een inschatting wordt gemaakt van de benodigde zorg en hulp. Voorzieningen die vallen onder Wlz moeten door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) worden beoordeeld.

In de Wmo geldt dat de consulent de cliënt doorverwijst naar de online rekentool van het CAK. Via deze rekentool op de website van het CAK wordt een indicatie gegeven aan de cliënt over zijn maximale periodebijdrage. Daarbij moet de cliënt het inkomen op zijn belastingaangifte van twee jaar terug opgeven. Daarnaast wordt verzocht aan te geven in welke gemeente de cliënt woonachtig is en welke specifieke zorgvraag de cliënt heeft. Daarop verschijnt een berekening van de maximale periodebijdrage. Dit is dus niet het feitelijke bedrag dat in alle gevallen zal moeten worden betaald.

Wanneer een huishouden te maken heeft met meerdere voorzieningen, waarbij zowel voorzieningen uit de Wmo en de Wlz worden gebruikt, berekent het CAK één enkele periodebijdrage. Dit is om een cumulatie van verschillende zorgkosten te voorkomen.¹²

In totaal legde het CAK in het jaar 2016 een bedrag van 1,87 miljard op voor Wlz-bijdragen en 300 miljoen voor Wmo-bijdragen.¹³

Relatie tussen eigen bijdrage Wmo en inkomen

Voor éénpersoonshuishoudens, niet pensioengerechtigd, met een verzamelinkomen van € 22.486,- (± 110% WML) of lager is de maximum eigen bijdrage in 2017 € 17,50 per 4 weken. Voor hogere inkomens geldt dat voor elke € 2.000,- per jaar meer, de maximum eigen bijdrage per 4 weken stijgt met € 19,23. Voor een verzamelinkomen van € 34.000,- (± 170% WML) is de maximum eigen bijdrage per weken € 126,81. Voor meerpersoonshuishoudens, niet pensioengerechtigd, met een verzamelinkomen van minder dan € 34.000,- (± 170% WML) of lager is de maximum eigen bijdrage per 4 weken € 0,-.¹⁴

Nieuwe systematiek eigen bijdrage Wmo en Wlz

In het recente Regeerakkoord staan de kabinetsplannen ten aanzien van de eigen bijdrage. Daarin schrijft het kabinet dat de eigen bijdrage systematiek op de schop gaat. Omdat veel verschillende zorgkosten op elkaar worden gestapeld, waaronder het eigen risico in de Zvw en de eigen bijdrage in de Wmo en Wlz wordt er toegewerkt naar een eenduidig, gelijkmatig abonnementstarief voor de eigen bijdrage.

(Regeerakkoord, Vertrouwen in de Toekomst (2017; p. 16)).

¹¹ <https://www.hetcak.nl/regelingen/zorg-vanuit-de-wlz/berekening-van-de-eigen-bijdrage-wlz/berekening-eigen-bijdrage-pgb-wlz>

¹² <https://www.hetcak.nl/regelingen/zorg-vanuit-de-wlz>

¹³ <https://www.monitorlangdurigezorg.nl/kerncijfers/eigen-bijdrage>

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2016/10/05/maximale-periodebijdrage-2017-eenpersoonshuishoudens-niet-pensioengerechtigd>.

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Casussen: samenwonen vanuit een uitkering

5

5 Casussen: samenwonen vanuit een uitkering

Iedereen heeft behoefte aan liefde. Zo is dat niet anders voor mensen in een uitkeringspositie of die om welke reden dan ook een zorgvraag hebben en daarvoor een voorziening ontvangen. Zeker in de doelgroep 18-27 jaar leren mensen op een goed moment iemand kennen, worden verliefd, krijgen een relatie en trekken na verloop van tijd bij elkaar in. Althans, is dat samenwonen wel zo gemakkelijk en vanzelfsprekend voor mensen met een zorg- en of hulpprofiel?

In onderstaande tabel staat de hoeveelheid mensen die van een Wmo-voorziening gebruikmaakt onder de dertig. In totaal gaat dit om ruim 125.000 mensen.

Tabel 5.1 Omvang Wmo-voorzieningen cliënten < 30 jaar, 2e helft 2016

Cliënten met	Aantal
Maatwerkarrangement	61.650
Hulp bij het huishouden	1.280
Ondersteuning thuis	31.080
Verblijf en opvang	8.470
Hulpmiddelen en diensten	25.195

Bron: Eigen bewerking Monitor Sociaal Domein

In de onderstaande casussen worden situaties geschetst van de financiële ontwikkeling van huishoudens van geliefden die besluiten om met elkaar te gaan samenwonen. Ook dat is participeren. Maar welke inkomenseffecten heeft dit op de besteedbare inkomens?

Casus 1 ➤ Samenwonen met werkende jongen (100% WML)

Een alleenstaande jongere van 25 jaar, die valt onder de Participatiewet met een uitkering en een Wmo-voorziening, woont zelfstandig met een huur van € 350,- per maand. Hij heeft een uitkering van 70% WML. Hij krijgt zorg- en huurtoeslagen en hij betaalt een eigen bijdrage voor de Wmo-voorziening.

Deze persoon wilt gaan samenwonen met zijn geliefde, tevens 25 jaar oud. Deze geliefde werkt en verdient daarmee 100% WML. Hij woont in een huurwoning van € 492,- per maand en ontvangt zorgtoeslag, huurtoeslag en arbeidskorting. Het stel gaat in de huurwoning van € 492,- euro wonen.

Tabel 5.2 Inkomenseffect casus 1

	Jongen in P-wet	Werkende jongere 100% WML	Samenwonend	Achteruitgang
Netto-inkomen	€ 982,79	€ 1.417,82	€ 1.417,82	
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 86,00	€ 168,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ 0,00	€ 0,00	
Huur	€ -350,00	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 127,00	€ 115,00	€ 241,00	
Besteedbaar inkomen	€ 830,29	€ 1.126,83	€ 1.334,82	€ -622,23

Effect casus 1

In deze situatie gaat het stel er in besteedbaar inkomen per maand ruim € 600,- op achteruit. Ook hebben zij nog maar één woning. Dit is het gevolg van het volledig wegvallen van de bijstandsuitkering.

Casus 2 ➤ Samenwonen met werkende jongen (160% WML, huur € 492,-)

In een tweede situatie verdient de partner 160% WML, aanzienlijk meer dan de situatie hiervoor.

Tabel 5.3 Inkomenseffect casus 2

	Jongen in P-wet	Werkende jongere 160%WML	Samenwonend	Achteruitgang
Netto-inkomen	€ 982,79	€ 1.966,00	€ 1.966,00	
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 0,00	€ 31,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ 0,00	€ 0,00	
Huur	€ -350,00	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 127,00	€ 0,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 830,29	€ 1.474,00	€ 1.505,00	€ -799,29

Effect casus 2

In deze situatie doet zich een achteruitgang in besteedbaar inkomen van bijna € 800,- euro voor, wederom grotendeels het gevolg van het wegvallen van de bijstandsuitkering, maar ook door het wegvallen van de zorg- en huurtoeslag.

Casus 3 ➤ Samenwonen met werkende jongen (160% WML, huur € 710,-)

Dezelfde casus als casus 2, maar dan met een huur van € 710,-.

Tabel 5.4 Inkomenseffect casus 3

	Jongen in P-wet	Werkende jongere 160%WML	Samenwonend	Achteruitgang
Netto-inkomen	€ 982,79	€ 1.966,00	€ 1.966,00	
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 0,00	€ 31,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ 0,00	€ 0,00	
Huur	€ -350,00	€ -710,00	€ -710,00	
Huurtoeslag	€ 127,00	€ 0,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 830,29	€ 1.256,00	€ 1.287,00	€ -799,29

Effect casus 3

De achteruitgang van € 800,- uit casus 2 blijft gelijk wanneer de huur stijgt tot € 710,-. Er is ten opzichte van de huur in variant 2 wel een achteruitgang in besteedbaar inkomen.

Uit deze rekenvoorbeelden komt met name naar voren dat er een forse inkomensachteruitgang plaatsvindt wanneer iemand met een bijstandsuitkering wil gaan samenwonen. Bij samenwonen komt de uitkering volledig te vervallen, waardoor er een zwaar beroep gedaan op het inkomen van de kostwinner. Hieruit kan ieder geval worden aangemerkt dat het in termen van besteedbaar inkomen niet gunstig is om samen te gaan wonen met iemand die een bijstandsuitkering ontvangt.

Conclusie casus 1 t/m 3

Het gezamenlijk inkomen van een jongere met een bijstandsuitkering die gaat samenwonen met een werkende partner, gaat er flink op achteruit. Dit is vooral het gevolg van het volledig wegvallen van de bijstandsuitkering.

Casus 4 ➤ Wajonger samen met werkende jongere (160% WML, huur € 492,-)

Wat gebeurt er wanneer iemand met een Wajonguitkering en een zwaar zorgprofiel die gaat samenwonen? Wanneer we casus 2 als uitgangspunt nemen, gaat een persoon met een zorgvraag samenwonen met een partner die een eigen inkomen uit werk heeft. Ze gaan wonen in het huis van persoon 2, waarvoor een huur van € 492,- wordt betaald.

In deze casus ontvangt persoon 1 een Wajonguitkering en een Wlz volledig pakket thuis. De transitie naar samenwonen met een werkende partner met 160% WML ziet er als volgt uit:

Tabel 5.5 **Inkomenseffect casus 4**

	Wajong	Werkend partner 160% WML	Samenwonend	Achteruitgang
Netto-inkomen	€ 975,24	€ 1.966,00	€ 2.941,24	
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 0,00	€ 0,00	
Eigen bijdrage Wlz	€ -160,60	€ 0,00	€ -475,50	
Huur	€ -350,00	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 127,00	€ 0,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 679,64	€ 1.474,00	€ 1.973,74	€ -179,90

Effect casus 4

Ondanks het behoud van de Wajonguitkering is er een achteruitgang in het besteedbaar inkomen van bijna € 180,- per maand en hebben de personen nog maar één woning. De achteruitgang is het gevolg van de stijging van de eigen bijdrage Wlz.

Wanneer de Wajonger geen zorguitgaven zou hebben en dus ook geen eigen bijdrage hoeft te betalen, zou er een vooruitgang zijn in het besteedbaar inkomen van € 135,- per maand.

Conclusie casus 4

Een Wajonger met een zwaar zorgprofiel die gebruik maakt van Wlz-voorzieningen, die gaat samenwonen met een werkende partner, ziet het gezamenlijk inkomen flink dalen, doordat de eigen bijdrage Wlz verdrievoudigt.

Casussen: aan het werk vanuit een uitkering

6

6 Casussen: aan het werk vanuit een uitkering

Casus 5 ➤ Van Wajong naar werk met 110% WML

Een jongere heeft een Wajonguitkering (75% WML) en een Wmo-voorziening. Deze persoon betaalt een huur van € 492,- per maand. Hij gaat werken met een salaris van 110% WML.

Tabel 6.1 Inkomenseffect casus 5

	Wajong	Werkend 110%WML	Vooruitgang
Netto-inkomen	€ 975,24	€ 1.549,69	€ +574,45
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 64,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ -17,50	
Huur	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 241,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 794,74	€ 1.104,19	€ +309,45

Effect casus 5

Hij gaat er in netto-inkomen bijna € 600,- op vooruit in dit scenario, maar door het wegvallen van de huurtoeslag verliest hij bijna de helft van deze vooruitgang en houdt nog een stijging van het besteedbaar inkomen over van ruim € 300,- per maand.

Conclusie casus 5

Een Wajonger die gaat werken voor iets boven het WML gaat er flink op vooruit. Bijna de helft van de salarisstijging gaat echter op aan het wegvallen van de huurtoeslag. Dit heeft niets te maken met zijn beperking.

Casus 6 ➤ Van Wajong naar werk met 160% WML

Stel we nemen een Wajonger die slechtziend is. Deze persoon heeft desalniettemin een goede hbo-opleiding gevolgd en vindt na enige tijd een passende baan op niveau. Daarmee verdient hij 160% Wml. Daarnaast heeft hij een PGB voor een aantal Wmo-voorzieningen die nodig zijn om te kunnen participeren.

Tabel 6.2 Inkomenseffect casus 6

	Wajong	Werkend 160%WML	Vooruitgang
Netto-inkomen	€ 975,24	€ 1.966,00	€ +990,76
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 0,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ -77,99	
Huur	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 241,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 794,74	€ 1.396,01	€ +601,27

Effect casus 6

De huur- en zorgtoeslag vervallen en de eigen bijdrage per periode van vier weken stijgt van € 17,50 naar € 77,99. Van de stijging van het netto-inkomen van bijna € 1000,-, verliest hij ruim 40%. Er blijft hierdoor een stijging van het besteedbaar inkomen over van € 600,- per maand.

Casus 7 ➤ Van Participatiewet, met beperking naar werk met 160% WML

Deze casus is hetzelfde als casus 6, alleen gaat het hier om iemand met een bijstandsuitkering in plaats van een Wajonguitkering. Hij gaat werken voor 160% WML.

Tabel 6.3 Inkomenseffect casus 7

	P'wet	Werkend 160%WML	Vooruitgang
Netto-inkomen	€ 982,79	€ 1.966,00	€ +983,21
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 0,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ -77,99	
Huur	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 241,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 802,29	€ 1.396,01	€ +593,72

Effect casus 7

Deze situatie is vergelijkbaar met casus 6. Van de stijging van het netto-inkomen verdwijnt 40% als gevolg van de stijging van de eigen bijdrage en het wegvallen van de zorg- en huurtoeslag. Van de bijna € 1000,- per maand blijft bijna € 600,- over.

Casus 8 ➤ Van Participatiewet zonder beperking naar werk met 160% WML

Dezelfde casus als casus 7, maar nu heeft de jongere geen beperking en dus ook geen zorguitgaven waarvoor eigen bijdrage betaald moet worden. Ook hij gaat vanuit de Participatiewet werken voor 160% WML.

Tabel 6.4 Inkomenseffect casus 8

	P'wet	Werkend 160%WML	Vooruitgang
Netto-inkomen	€ 982,79	€ 1.966,00	€ +983,21
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 0,00	
Huur	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 241,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 819,79	€ 1.474,00	€ +654,21

Effect casus 8

Van de stijging van het netto-inkomen verdwijnt een derde als gevolg van het wegvallen van de zorg- en huurtoeslag. Van de bijna € 1000,-per maand blijft ruim € 650,-over.

Vergelijking casus 7 en 8

Wanneer we casus 7 en 8 vergelijken, zien we dat de jongere zonder beperking (casus 8) € 60,- meer overhoudt aan deze transitie dan de jongere met beperking (casus 7).

Conclusie casus 6 t/m 8

Een Wajonger of een bijstandsontvanger die gaat werken voor 160% WML gaat er vanzelfsprekend flink op vooruit, echter 40% van de salarisstijging gaat op aan de stijging van de eigen bijdrage Wmo en het wegvallen van zorg- en huurtoeslag. Zonder beperking, dus zonder eigen bijdrage Wmo zou de vooruitgang groter zijn; dit scheelt € 60,- per maand.

Casussen: carrières werkende jongeren

7

7 Casussen: Carrières werkende jongeren

Hoe aantrekkelijk is het om er op vooruit te gaan in inkomen wanneer men al werkt, maar door leeftijd, promotie of baanverandering in salaris stijgt? De situatie in deze transitie draait om een al werkende jongere van <27 jaar oud. Daarbij wordt een jongere met en een jongere zonder beperking vergeleken, waarbij er sprake is van een lichte hulp- of zorgvraag.

Casus 9 ➤ Salarisstijging, met beperking, van 110% naar 170% WML

In dit rekenvoorbeeld ontvangt de persoon een Wmo-voorziening. Zijn salaris gaat omhoog van 110% WML naar 170% WML.

Tabel 7.1 Inkomenseffect casus 9

	110 % WML	170% WML	Vooruitgang
Netto-inkomen	€ 1.542,72	€ 2.051,89	€ +509,17
Zorgtoeslag	€ 64,00	€ 0,00	
Eigen bijdrage Wmo	€ -17,50	€ -90,47	
Huur	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 0,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 1.097,22	€ 1.469,42	€ +372,2

Effect casus 9

Door het wegvallen van de zorgtoeslag en een stijging van de eigen bijdrage, verliest deze jongere een kwart van de stijging van het netto-inkomen. Hij houdt per maand een stijging over van € 372,- van het besteedbaar inkomen.

Casus 10 ➤ Salarisstijging, zonder beperking, van 110% naar 170% WML

Deze casus is hetzelfde als casus 9, maar nu voor iemand zonder beperking en dus zonder Wmo-voorziening.

Tabel 7.2 Inkomenseffect casus 10

	110 % WML	170% WML	Vooruitgang
Netto-inkomen	€ 1.542,72	€ 2.051,89	€ +509,17
Zorgtoeslag	€ 64,00	€ 0,00	
Huur	€ -492,00	€ -492,00	
Huurtoeslag	€ 0,00	€ 0,00	
Besteedbaar inkomen	€ 1.114,72	€ 1.559,89	€ +445,17

Effect casus 10

Deze jongere heeft alleen te maken met het wegvallen van de zorgtoeslag. Hierdoor verliest hij ruim 10% van de stijging van het netto-inkomen. Hij houdt per maand een stijging over van € 445,- van het besteedbaar inkomen.

Vergelijking casus 9 en 10

Wanneer we casus 9 en 10 vergelijken, zien we dat de jongere zonder beperking (casus 10) € 73,- meer overhoudt aan deze transitie dan de jongere met beperking (casus 9). Het initiële besteedbare inkomen was door de eigen bijdrage bij 110% WML al verschillend, maar dit verschil neemt toe door een inkomensstijging.

Conclusie casus 9 en 10

Een werknemer met een beperking die gebruikmaakt van een Wmo-voorziening, wiens salaris stijgt van 110% WML naar 170% WML, verliest een kwart van zijn salarisstijging aan het wegvallen van de zorgtoeslag en de toename van de eigen bijdrage Wmo. Zonder beperking zou deze werknemer meer overhouden, namelijk ruim € 70,- per maand meer.

Casus: verzelfstandiging woonsituatie

8

8 Casus: verzelfstandiging woonsituatie

Casus 11 ► **Beschermd wonen naar begeleid wonen**

Een jongvolwassene met GGZ-problematiek woont in beschermd woonsituatie. Na enige tijd verbetert zijn psychische situatie waardoor hij zelfstandig kan gaan wonen, met behulp van de benodigde begeleiding. Zowel zijn vorige als zijn nieuwe voorzieningen vallen onder de Wmo, waarvoor een eigen bijdrage wordt betaald.

Voor beschermd wonen wordt echter niet de systematiek van de eigen bijdragen Wmo gehanteerd, maar de systematiek van eigen bijdragen Wlz, die een stuk hoger zijn. In de nieuwe situatie betaalt hij de reguliere eigen bijdrage Wmo.¹⁵ Hij heeft een bijstandsuitkering als inkomstenbron.

Tabel 8.1 Inkomenseffect casus 11

	Beschermd wonen (1 ^e 6 maanden)	Beschermd wonen (2 ^e 6 maanden)	Begeleid wonen
Netto-inkomen	€ 982,79	€ 982,79	€ 982,79
Zorgtoeslag	€ 88,00	€ 88,00	€ 88,00
Eigen bijdrage Wlz	€ -160,60	€ -283,93	€ -17,50
Huur	€ 0,00	€ 0,00	€ -492,00
Huurtoeslag	€ 0,00	€ 0,00	€ 241,00
Besteedbaar inkomen	€ 910,19	€ 786,86	€ 802,29

Effect casus 11

Omdat de eigen bijdrage Wlz voor beschermd wonen na een half jaar omhoog gaat van € 160,- naar € 284,- per vier weken, verminderd op dat moment het besteedbaar inkomen met € 125,- per maand. De transitie naar zelfstandig wonen levert vervolgens een vooruitgang in het besteedbaar inkomen op van € 15,- per maand.

Conclusie casus 11

Een jongere met GGZ-problematiek die van beschermd wonen zelfstandig gaat wonen met begeleiding, gaat er licht op vooruit: zijn eigen bijdrage daalt flink, maar krijgt wel te maken met huurkosten.

¹⁵ <https://www.hetcak.nl/regelingen/zorg-vanuit-de-wlz/beschermd-wonen/beschermd-wonen>

Conclusies

9

9 Conclusies

Werken loont nauwelijks voor jongeren in de Participatiewet

- Voor jongeren in de Participatiewet loont werken tot een salaris van 70% WML helemaal niet en boven die grens wordt al snel een groot deel van de inkomensstijging teniet gedaan door een sterke afname van de huur- en zorgtoeslag.
- Voor samenwonenden in de Participatiewet gaat werk pas lonen boven 100%WML, en gaat een groot deel van de inkomensstijging boven 100% WML verloren aan een sterke afname van de huur- en zorgtoeslag.

Werken loont niet meer voor doelgroep banenafpraak in Participatiewet

- Het plan van het nieuwe kabinet om loonkostensubsidie te vervangen door loondispensatie, zal ervoor zorgen dat ook werk voor de gemeentelijke doelgroep banenafpraak meestal niet lonend is. Dit gaat voor ongeveer 60% van de jonggehandicapten in de Participatiewet gelden.

Werken loont meestal voor nWajongers

- Jongeren met een nWajonguitkering die gaan werken, gaan er over het algemeen op vooruit. Alleen voor kleine baantjes van onder 20% WML geldt dat niet. Daarnaast leveren salarisstijgingen tussen 80 en 100% WML niets op.

Jongeren met een beperking zijn in financieel opzicht vaak geen aantrekkelijke partner

- Werkende jongeren zonder beperking zijn in financieel opzicht een prima partner. Zij krijgen bij samenwonen niet te maken met kortingen op de uitkering of verhogingen van eigen bijdragen. Doordat woonkosten gedeeld kunnen worden, gaan ze er financieel flink op vooruit.
- Jongeren met een Wajonguitkering die gaan samenwonen, mogen weliswaar hun gehele uitkering behouden, maar kunnen te maken krijgen met een grote stijging van de eigen bijdrage Wlz.
- Jongeren met een beperking in de Participatiewet zijn in financieel opzicht een onaantrekkelijke partner. De uitkering van de bijstandsgerechtigde wordt namelijk volledig verrekend met het inkomen van de partner. Het gezamenlijke besteedbare inkomen van de samenwerkende partners is vele honderden euro's per maand minder dan de som van de besteedbare inkomens in de situatie dat zij nog niet samenwoonden.
- Dit gaat weliswaar ook op voor jongeren zonder beperking in de Participatiewet, maar jongeren met beperking komen aanzienlijk moeilijker aan het werk dan jongeren zonder beperking. Van personen tussen 25 en 45 jaar met een arbeidsbeperking had in 2015 42% betaald werk tegen 87% van de personen zonder arbeidsbeperking in dezelfde leeftijdsklasse.¹⁶
- Het is dus voor deze jongeren met een beperking niet alleen moeilijker om via werk hun inkomen te verhogen, ook samenwonen is moeilijker doordat financiële drempels dit in de weg staan.

Jongeren in de Participatiewet die zelfstandig gaan wonen gaan erop vooruit

De Wajonguitkering is onafhankelijk van de woonsituatie, zodat een Wajonger die vanuit zijn ouderlijk huis zelfstandig gaat wonen dezelfde uitkering behoudt. Een jongere met een bijstandsuitkering, die zelfstandig gaat wonen, krijgt juist een hogere uitkering omdat de kostendelersnorm vervalt. Het is van belang om hierbij te vermelden dat we in dit rapport alleen jongeren van 23 jaar en ouder hebben onderzocht. Jongeren onder 23 jaar hebben te maken van bijstandsuitkeringen die gerelateerd zijn aan het minimum jeugdloon; deze uitkeringen zijn aanzienlijk lager dan de bijstandsuitkering van personen van 23 jaar en ouder. Ieder(in), Mind en Patiëntenfederatie Nederland krijgen regelmatig signalen dat deze jongeren, wanneer zij zelfstandig wonen, moeilijk kunnen rondkomen van hun uitkering.

¹⁶ Van de personen tussen 25 en 45 jaar met een arbeidsbeperking had in 2015 42% betaald werk, 14% was werkloos en 44% was niet actief op de arbeidsmarkt (is niet op zoek naar werk en/of is niet beschikbaar). Van de personen tussen 25 en 45 jaar zonder arbeidsbeperking had 87% een betaalde baan, 5% was werkloos en 8% was niet actief op de arbeidsmarkt. Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/29/met-arbeidshandicap-vaak-niet-actief-op-arbeidsmarkt>

Bijlage

Bijlage – Hoogte Wettelijk Minimum Loon

Het minimumloon wordt vastgesteld door het ministerie van Sociale Zaken.¹⁷ Op basis daarvan worden ook de hoogte van de diverse uitkeringen vastgesteld, welke een percentage zijn van het wettelijke minimumloon (WML). Voor de tweede helft van 2017 gelden de volgende bedragen als x% van het minimumloon.

Tabel B1.1 De hoogte van het Wettelijk Minimum Loon 2017

Percentage van minimumloon (WML)	Bruto jaarinkomen (incl. vakantiegeld)
43%	€ 8.724
50%	€ 10.144
70%	€ 14.201
75%	€ 15.216
80%	€ 16.230
90%	€ 18.259
100%	€ 20.288
110%	€ 22.316
120%	€ 24.345
130%	€ 26.374
140%	€ 28.403
150%	€ 30.432
160%	€ 32.461
175%	€ 35.504
190%	€ 38.547
200%	€ 40.576

Deze bruto jaarinkomens zijn gebruikt om de verschillende situaties door te rekenen in de Proefberekening toeslagen van de Belastingdienst en de CAK Rekentool. De exacte bedragen zijn tot stand gekomen op basis van de vaststelling van € 1.565,40 bruto per maand als minimumloon door het ministerie. Dit bedrag vermenigvuldigt met 12 maanden + 8% vakantiegeld maakt een bruto jaarinkomen van € 20.288,- als 100% WML.

¹⁷ Vaststelling bedragen minimumloon door Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/minimumloon/bedragen-minimumloon-2017>

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

RegioPlan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl